

Sygn. akt II USK 78/22

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania R. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 14 września 2022 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 12 maja 2021 r., sygn. akt III AUa 1449/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża odwołującego się kosztami zastępstwa
procesowego organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 12 maja 2021 r., na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 13 lipca 2020 r., którym zmieniono zaskarżoną przez ubezpieczonego R. G. decyzję organu rentowego z dnia 20 września 2020 r. i przyznano mu prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach począwszy od dnia 8 października 2019 r. oraz stwierdzono, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

W tej sprawie przedmiotem postępowania było ustalenie, czy ubezpieczony spełnia kumulatywnie wszystkie przesłanki warunkujące nabycie prawa do

emerytury wymienione w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 504 ze zm.; dalej ustawa emerytalna), a w szczególności przesłankę co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Sąd pierwszej instancji uznał, że ubezpieczony spełnia przesłanki wymagane do uwzględnienia do stażu ubezpieczeniowego okresu po ukończeniu 16 roku życia jako okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców. Sąd Apelacyjny uznał zaś stanowisko Sądu Okręgowego za nieuprawnione, bowiem pominięto okoliczność, że okres ten został już przez organ rentowy zaliczony ubezpieczonemu do stażu jego zatrudnienia jako okres składkowy. Ubezpieczony, ubiegając się w 2001 r. o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, przedłożył świadectwo pracy z dnia 30 grudnia 1998 r. wystawione przez Ś. sp. z o.o. o swoim zatrudnieniu w okresie od dnia 1 września 1974 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. w charakterze, kolejno: ucznia, operatora urządzeń, pomocnika maszynisty, maszynisty tekturnicy, pomocnika maszynisty tekturnic. Na tej podstawie okres od dnia 1 września 1974 r. do dnia 24 kwietnia 1979 r. został zaliczony do stażu ubezpieczeniowego jako okres składkowy i ponowne jego uwzględnienie w stażu ubezpieczeniowym nie jest możliwe. Ponadto brak jest możliwości zaliczenia ubezpieczonemu okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 1972 r., albowiem miał on wówczas zaledwie 13 lat, podczas gdy art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej stanowi, że do stażu pracy podlegają zaliczeniu przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Tym samym Sąd Apelacyjny stwierdził, że ubezpieczony nie legitymuje się na dzień 31 grudnia 1998 r. stażem ogólnym wynoszącym co najmniej 25 lat, ponieważ posiada 24 lata, 3 miesiące i 20 dni stażu ubezpieczeniowego.

Ubezpieczony, reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości skargą kasacyjną, zarzucając wyrokowi rażące naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na wynik sprawy - art. 233 § 1 k.p.c., przez uznanie, że „materiał ten daje podstawy do uznania, że posiada na

dzień 31 grudnia 1998 r. staż w wymiarze co najmniej 25 lat” oraz naruszenie prawa materialnego - art. 184 ustawy emerytalnej, przez uznanie, że nie spełnił wszystkich przesłanek warunkujących prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w innym składzie oraz o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na istotne zagadnienie prawne dotyczące „art. 2, art. 233 § 1 k.p.c.”. W uzasadnieniu wniosku skarżący stwierdził, że istnieje konieczność rozpatrzenia naruszenia przepisów prawa procesowego - art. 233 § 1 k.p.c., polegające na przyjęciu przez Sąd drugiej instancji za własne „ustaleń faktycznych Sądu Apelacyjnego bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań w tej kwestii w sytuacji, gdy zarzuty apelacji obejmowały przede wszystkim sprzeczność ustaleń sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym materiałem dowodowym, co skutkowało tym, że zarzuty apelacyjne nie zostały rozpoznane”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie od skarżącego na jego rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2

k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., tj. występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnieniem prawnym jest bowiem zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Ponadto, istotnym zagadnieniem prawnym w rozmieleniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można zatem uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w

kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114).

Takich wymogów nie spełnia przedstawione w skardze kasacyjnej „zagadnienie prawne”, ponieważ sprowadza się w istocie do podniesienia zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. i nie jest ukształtowane jako abstrakcyjne zagadnienie prawne. Ponadto przypomnieć trzeba, że orzecznictwo odnośnie do art. 233 § 1 k.p.c. jest obszerne, a zarzut naruszenia tego przepisu nie może być podstawą zarzutu skargi kasacyjnej z uwagi na ograniczenia wynikające z art. 398³ § 3 k.p.c., ponieważ dotyczy kwestii oceny dowodów przez sądy *meriti* (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2014 r., I PK 309/13, LEX nr 1494015 oraz z dnia 5 lutego 2014 r., V CSK 140/13, LEX nr 1458681). Do postępowania kasacyjnego nie należy rozstrzyganie sporów o ocenę dowodów ani o prawidłowość ustalenia stanu faktycznego sprawy, którym Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest związany. Sąd Najwyższy, nie jest sądem faktów, a wyłącznie sądem prawa. W zakresie jego ustawowych kompetencji nie mieści się korygowanie ustaleń faktycznych lub oceny materiału dowodowego dokonanego przez sąd drugiej instancji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2018 r., I UK 437/17, LEX nr 2570520). Sąd Najwyższy, co zostało zaznaczone powyżej, jest bowiem związany w postępowaniu kasacyjnym ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sądy (art. 393³ § 3 k.p.c.). Wyjątkowo zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. może stanowić uzasadnioną podstawę skargi kasacyjnej jedynie wtedy, gdy skarżący, posługując się wyłącznie argumentami juredycznymi, wykaże, iż sąd drugiej instancji rażąco naruszył ustanowione w wymienionym przepisie zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów i że naruszenie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2005 r., IV CK 122/05, Legalis nr 97143 czy postanowienie z

dnia 17 czerwca 2021 r., II USK 244/21, LEX nr 3317008). W skardze kasacyjnej brak jest tego rodzaju argumentacji.

Skarżący powołując się na nierozpoznanie zarzutów apelacyjnych przez Sąd drugiej instancji zapomina przy tym, że w sprawie apelację wnosił organ rentowy, a Sąd Apelacyjny nie zakwestionował trafności dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń, że w latach 1974-1976 skarżący pracował w gospodarstwie rolnym rodziców. Stwierdził jedynie, że wskazany okres został już przez organ rentowy zaliczony do stażu ubezpieczeniowego jako okres składkowy, ponieważ skarżący odbywał praktyczną naukę zawodu w ramach nauki w Zasadniczej Szkole Zawodowej, a zbiegające się w czasie okresy podlegania ubezpieczeniom społecznym nie podlegają sumowaniu przy obliczaniu okresów ubezpieczenia wymaganych do ustalenia prawa do świadczeń emerytalnych lub rentowych (zob. też wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 grudnia 2001 r., II UKN 698/00, OSNP z 2003 r. nr 19, poz. 473; z dnia 2 października 2008 r., III UK 49/08, LEX nr 509024), aby nie prowadziło to do podwójnego zaliczenia tego samego przedziału czasu do stażu ubezpieczeniowego wymaganego do nabycia prawa do emerytury.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 102 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[as]